

Opgave 2

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 1 tot en met 5.

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Particuliere beleggers kunnen op verschillende manieren vermogen opbouwen, bijvoorbeeld door te sparen of door te beleggen in aandelen. Meestal gebeurt dat om een bepaald doelvermogen op te bouwen ten behoeve van bijvoorbeeld de aflossing van een hypothecaire lening of de studie van de kinderen. Banken bieden hun particuliere beleggers beleggingsovereenkomsten aan: de klant legt geld in en de bank belegt het voor de klant in aandelen. Bij een beleggingsovereenkomst loopt de particuliere belegger het risico dat het doelvermogen niet wordt bereikt, maar hij heeft ook de kans dat de opgebouwde waarde hoger wordt dan het doelvermogen.

In Nederland hebben 6,67 miljoen huishoudens samen 6 miljoen beleggingsovereenkomsten met een totaal gestort vermogen van 65 miljard euro.

- 1p **5** Bereken hoeveel vermogen een Nederlands huishouden gemiddeld in een beleggingsovereenkomst heeft gestort.

De heer Eric Traaghand, een particuliere belegger, heeft op 1 januari 1992 een beleggingsovereenkomst afgesloten bij de Landsbank (*zie informatiebron 1*). De bank belegt voor hem in een pakket aandelen van bedrijven die zijn opgenomen in de AEX-index.

- 2p **6** Laat met een berekening zien of de door Landsbank gegarandeerde opbrengst toereikend is voor het door de heer Traaghand gestelde doel.

- 1p **7** Noem voor een belegger een voordeel van het beleggen in de AEX-index ten opzichte van het beleggen in het aandeel van één onderneming.

Volgens de Autoriteit Financiële Markten (AFM) is de hoge eenmalige provisie die de bemiddelaars (tussenpersonen) van de banken ontvingen één van de oorzaken geweest van de grootschalige verkoop van beleggingsovereenkomsten (*zie informatiebron 2*). Die provisie werd meestal door de banken ingehouden op de eerste inleg van de particuliere belegger. Die provisie had ook kunnen worden uitgesmeerd over de hele looptijd van de overeenkomst.

- 2p **8** Leg uit waarom het voor de particuliere belegger nadelig kan zijn dat de provisie in zijn geheel bij het afsluiten van de beleggingsovereenkomst wordt ingehouden en niet wordt uitgesmeerd over de looptijd.

Volgens de AFM werd bij veel beleggingsovereenkomsten door hoge kosten en/of tegenvallende beleggingsresultaten het doelvermogen niet gehaald.

Voor deze beleggingsovereenkomsten heeft het Tros consumentenprogramma Radar de term “Woekerpolis” geïntroduceerd. Verschillende partijen behartigen met betrekking tot de woekerpolissen de belangen van de beleggers (zie informatiebron 3).

- 1p **9** Kunnen consumenten met hun bijdrage aan Stichting Woekerpolis Claim of Stichting Verliespolis lid worden van die stichting? Verklaar het antwoord.

De Ombudsman Financiële Dienstverlening beveelt aan om alle consumenten te compenseren voor de te hoge kosten van beleggingsovereenkomsten. In totaal kan de aanbeveling van de Ombudsman de banken tussen de 2 en 6 miljard euro kosten.

- 2p **10** Leg uit waarom banken instemmen met deze aanbeveling, ondanks de kosten van de regeling.

De heer Traaghand besluit na te gaan hoe zijn beleggingsovereenkomst er voor staat. Van de Landsbank ontvangt hij bericht dat zijn opgebouwde vermogen per 31 december 2008 € 73.484,32 bedraagt. Dit is minder dan de eindwaarde volgens de normen van de Ombudsman (zie informatiebron 4). De Landsbank heeft aangekondigd de aanbevelingen van de Ombudsman te zullen opvolgen. De heer Traaghand heeft twee opties:

Optie 1	Zich aansluiten bij de Stichting Woekerpolis Claim en aan het eind van de looptijd rekenen op de eindwaarde volgens de normen van de Ombudsman.
Optie 2	De beleggingsovereenkomst per 31 december 2008 opzeggen. Hij ontvangt dan het volgens de bank opgebouwde vermogen plus de compensatie (zie informatiebron 5). Hij moet wel een boete over het volgens de bank opgebouwde vermogen betalen aan de bank wegens vervroegd stoppen van de overeenkomst (zie informatiebron 1). Het vrijgekomen bedrag zal hij op 1 januari 2009 storten op een internetbank die 5% samengestelde interest per jaar garandeert. De termijnbedragen van € 3.600,-, die niet meer betaald worden, zal hij jaarlijks op die rekening storten, voor het eerst op 1 januari 2009. De interest wordt aan het eind van elk jaar vergoed.

- Optie 1:**
- 3p **11** Bereken de eindwaarde volgens optie 1 van de beleggingsovereenkomst van de heer Traaghand op 31 december 2011 volgens de normen van de Ombudsman (zie formuleblad en informatiebronnen 3 en 4).

Optie 2:

- 1p **12** Bereken het bedrag van de compensatie per 31 december 2008.
- 3p **13** Bereken de eindwaarde van zijn vermogen per 31 december 2011 indien de heer Traaghand gebruik maakt van optie 2 (*zie formuleblad*).

Traaghand kiest uit beide opties voor die optie die de hoogste eindwaarde oplevert.

- 1p **14** Voor welke optie zal de heer Traaghand kiezen? Motiveer het antwoord.

Formuleblad

Voor de beantwoording van vraag 11, 13, 29 en 31 zijn de volgende formules beschikbaar:

11 en 13

Formules voor samengestelde interest:

gebruikte symbolen:

C = contante waarde

E = eindwaarde

K = kapitaal

T = termijnbedrag

p = rentepercentage

n = aantal perioden/termijnen

i = interest

Formules:

$$i = \frac{p}{100}$$

$$C = K \times (1 + i)^{-n}$$

$$C_n = T \times \frac{1 - (1 + i)^{-n}}{i}$$

$$E = K \times (1 + i)^n$$

$$E_w = T \times \frac{(1 + i) \times \{(1 + i)^n - 1\}}{i}$$

$$29 \quad \text{REV} = \frac{\text{nettowinst}}{\text{gemiddeld eigen vermogen}} \times 100\%$$

$$31 \quad \text{RTV} = \frac{\text{nettowinst} + \text{interestkosten vreemd vermogen}}{\text{gemiddeld totaal vermogen}} \times 100\%$$

Informatiebron 1

Beleggingsovereenkomst

Landsbank
Regendrop 13
2435 RD Rookbaai

Rookbaai, 1 november 1991

Geachte heer Traaghand,

Naar aanleiding van uw verzoek om informatie over ons beleggingsproduct kunnen wij u in dit geval onze "Zeker Garant" overeenkomst aanbieden.

Deze overeenkomst biedt u de zekerheid van sparen met een gegarandeerde opbrengst van uw inleg plus een bonus van 5% van uw nominale inleg aan het eind van de looptijd.

Daarnaast biedt het u de mogelijkheid te profiteren van de koerswinst op aandelen dankzij onze uitgekiende beleggingsstrategie in een AEX-pakket.

Datum eerste inleg:	1 januari 1992
Uw inleg:	€ 3.600,- per jaar steeds op 1 januari
Uitbetaling eindbedrag:	31 december 2011
Looptijd:	20 jaar
Beleggingsvariant:	AEX-index beleggen
Gegarandeerde opbrengst na 20 jaar:	uw nominale inleg plus 5% van uw nominale inleg
Geprognosticeerde onbelaste opbrengst:	laag: € 89.000,- gemiddeld: € 100.000,- hoog: € 118.000,-
Doel:	aflossing van € 100.000,- op uw hypothecaire lening
Tussentijds opzeggen:	bij tussentijds opzeggen wordt 3% van de bruto uitkering als vergoeding voor de door de bank gemaakte kosten in rekening gebracht op de uitbetaling.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

H.F. Niemandsverdriet
financieel adviseur

Informatiebron 2

Waarom zijn beleggingsovereenkomsten zo grootschalig verkocht?

De volgende omstandigheden zijn met name bepalend geweest voor de grote hoeveelheid verkochte beleggingsovereenkomsten tussen met name 1995 en 2001:

- Goede beursjaren: de aandelenkoersen zijn in die periode fors gestegen waardoor de maatschappelijke interesse in beleggen sterk is toegenomen.
- Beperkte transparantie: de informatieverstrekking over de kosten en risico's van beleggingsovereenkomsten was onvolledig, ontoereikend en in sommige gevallen onjuist.
- Hoge provisiestructuren: de bemiddelaars ontvingen hoge provisies van aanbieders (banken) voor het verkopen van beleggingsproducten, die grotendeels werden uitgekeerd aan het begin van de looptijd van de beleggingsovereenkomst. (...)

bron: AFM Beleggingsverzekeringen juli 2008 (aangepast)

Informatiebron 3

Hulp voor de particuliere beleggers

De beperkte transparantie van de beleggingsovereenkomsten heeft tot klachten van de particuliere beleggers geleid. In plaats van individueel juridisch actie te ondernemen, proberen de volgende partijen de belangen van de particuliere beleggers collectief te behartigen:

1 Twee onafhankelijke stichtingen

De Stichting Verliespolis en de Stichting Woekerpolis Claim. Voor € 25,- respectievelijk € 29,95 kan een particuliere belegger zich aansluiten bij één van deze stichtingen, die proberen tot een collectieve schadevergoeding te komen. De macht van de stichtingen is afhankelijk van hun aantal aangesloten particuliere beleggers. Ze vertegenwoordigen samen inmiddels (september 2008) 150.000 particuliere beleggers.

2 De Ombudsman Financiële Dienstverlening

Bij de Ombudsman Financiële Dienstverlening kunnen particuliere beleggers terecht met hun klachten over banken. De Ombudsman heeft klachten van particuliere beleggers ontvangen over beleggingsovereenkomsten. Hij heeft ze beoordeeld en de volgende normen opgesteld:

Normen van de Ombudsman in relatie tot de uitgangspunten van de Landsbank

In onderstaand schema zijn de normen van de Ombudsman en de uitgangspunten van de Landsbank vermeld:

	uitgangspunten Landsbank	normen van de Ombudsman
kosten		
afsluitprovisie	niet transparant	€ 1.000,- bij afsluiten polis, in te houden op eerste inleg
beheerskosten	niet transparant	jaarlijks 2,5% van het opgebouwd vermogen aan het begin van het jaar
jaarlijks rendement	de ontwikkeling van de AEX index	bruto jaarlijks 6% op het opgebouwd vermogen aan het begin van het jaar

Toelichting:

Het rendement bestaat uit koerswinst en netto dividend. Het netto dividend wordt niet uitgekeerd, maar herbelegd.

Rendement en beheerskosten worden steeds aan het eind van het jaar berekend over het opgebouwde vermogen aan het begin van het jaar.

Er dient naar de opvatting van de Ombudsman voor de consument jaarlijks 3,5% (6% – 2,5%) netto rendement over te blijven.

Informatiebron 4

De eindwaarden van de beleggingsovereenkomst van Traaghand

Eindwaarden van de beleggingsovereenkomst van Traaghand		
	volgens uitgangspunten Landsbank	volgens normen van Ombudsman
Eindwaarde per 31-12-2008	€ 73.484,32*	€ 82.804,21
Eindwaarde per 31-12-2011	prognose	€ (vraag 11)

* exclusief de boete bij eventuele tussentijdse opzegging.

Informatiebron 5

Compensatieregeling

De Ombudsman beveelt aan met terugwerkende kracht ten aanzien van in het verleden gesloten contracten (...) de particuliere belegger (...) te compenseren (...).

Indien het door de bank opgebouwde vermogen lager is dan de eindwaarde van de beleggingsovereenkomst volgens de normen van de Ombudsman, ontvangt de particuliere belegger een compensatie van de bank tot het bedrag van die eindwaarde.

Bij tussentijdse opzegging van de overeenkomst ontvangt de particuliere belegger het door de bank opgebouwde vermogen plus de compensatie. Eventuele kosten bij tussentijdse opzegging worden niet in de compensatieregeling vergoed.

bron: oordeel Ombudsman Financiële Dienstverlening 10 september 2008 (aangepast)